

Bölüm 1

TERSİNE LOJİSTİK FAALİYETLERİ KARAMAN İLİ GIDA FİRMASINDA UYGULAMASI

Ahmet Alper SAYIN¹

Ümmühan Bahar PINARBAŞI²

GİRİŞ

Bireylerin ve toplumların eskilere nazaran çevreye olan hassasiyetlerinin artması ve sürdürülebilirlik anlamında bütün organizasyonların gündeme gelmesi birçok sektörü etkilediği gibi iş dünyasını da yakından ilgilendirmektedir. Küreselleşme ile beraber tedarik zinciri yönetimi ve lojistik21.yy önemli alanlarından birisi olmaktadır.

Küresel ticaret kaynaklı ortaya çıkan yoğun rekabet ortamında, pazar payı ve karı arttırmanın sürekli kılınmasının en önemli yollarından biri de düşük maliyetlerle girdi temini ve malların rekabet edilebilir fiyatlarla, zamanında müşterilere sunulmasıdır(Eyüpoğlu & Bastı, 2016: 280).

Lojistik uygulamalarının her aşaması da bu kapsamda önemli olmaktadır.Maliyetleri azaltmanın etkin yollarından biride tersine lojistik uygulamalarıdır. Ayrıca geri dönüştürülen mamullerden oluşturulan yeniden kullanılabilir hale getirilen hammadde sayesinde; kullanılmaz duruma gelen atıkların geri kazanılmasıyla ekonomiye katkı sağlanması ve sağlanan bu katkıyla enerji maliyetini minimuma indirmesi, atıkların çevresel dengeye vermiş olduğu olumsuz durumları azaltmasıyla kişilerin ve işletmelerin memnuniyet derecesini yükseltmek gibi yararları bulunmaktadır(Nakıboğlu, 2007: 181).Son kullanıcıdan geriye doğru ürünün çeşitli nedenlerle üreticiye dönüş süreci olan tersine lojistiğe konu geri dönüşler ürün, ambalaj veya taşıma aparatlarından oluşmaktadır. Ürünler farklı birçok nedenden dolayı; sezon sonu dönüşleri, tüketici iadeleri, stok fazlası, üretim veya taşıma hatası sebebiyle hasarlanan ürün vb geri dönüşü olabilmektedir. Ambalaj ve taşıma aparatları (damacana, palet, koli, plastik vb) ise genel olarak yeniden kullanmak veya mevzuat zorunlu kıldığından yok edilmek üzere toplanmak zorundadır.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, ahmetalpersayin@kmu.edu.tr

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi ABD, baharsezen22@hotmail.com

rilmeli ve işletmelerde ayrı bir birim oluşturulmalıdır. Ayrıca, tersine lojistik faaliyetleri teşviklerle daha fazla desteklenmesi gerekmektedir.

KAYNAKLAR

1. Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği, Resmi Gazete Tarihi: 24.08.2011 Resmi Gazete Sayısı: 28035.
2. Anne, M., Guciru, I., & Bula, O.(2015). Ters lojistik uygulamaları ve Kenya'daki gıda imalat firmalarının rekabet gücü üzerine etkileri, *Uluslararası Ekonomi, Finans ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3, 678-684. Doi: 10.11648 / j. ijefm.20150306.14
3. Aydın, Ü. Ekici, R., & Tüzün, O.(2017). Tersine lojistik: sürdürülebilir büyüme çerçevesinde geri dönüşüm firmalarının dışsal faydası, *Yönetim ve Ekonomi Araştırma Dergisi*, 1 (15), 1-23. Doi: <http://dx.doi.org/10.11611/yead.266793>
4. Ayvaz, B., Kaçtıoğlu, S., & Varol, K.(2013). Belirsizlikler altında tersine lojistik ağ tasarımı literatür taraması, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 24 (12), 1-15. Doi: <https://hdl.handle.net/11467/736>.
5. Binti, N., Moeinaddini, M., & Ghazali, J. (2016). Gıda endüstrilerinde tersine lojistik: Malezya'da bir vaka çalışması, *Uluslararası Tedarik Zinciri Yönetimi Dergisi*, 3 (5), 91-95.
6. Brito, M. P., & Dekker, R., Reverse logistics-a framework, *Econometric Institute Report Ei*, 2002: 38: 1-19.
7. Brito, M.P., & Dekker, R, A framework for reverse logistics, Springer-Verlag, Berlin Heidelberg, 2004: 1-27. Doi: https://doi.org/10.1007/978-3-540-24803-3_1.
8. Demirel, D., & Gökçen, H., (2008). Geri kazanımlı imalat sistemleri için lojistik ağı tasarımı: literatür araştırması, *Gazi Üniv. Müh. Mim. Fak. Der.*, 2008:23 (4): 903-912.
9. Deste, M., Türk, M., & Keke, K. (2018). İşletme yöneticilerinin tersine lojistiğe bakış açılarının değerlendirilmesi: Malatya Organize Sanayi örneği, *Alphanumeric Journal*, 2 (6), 227-242. Doi: <https://doi.org/10.17093/alphanumeric.409491>.
10. Dirik, M. (2012). *Tersine lojistik ve Karaman Organize Sanayi bölgesinde gıda sektöründe tersine lojistiğin değerlendirilmesine yönelik bir uygulama*, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Yüksek lisans tezi.
11. Eyüpoğlu, G., & Bastı, M. (2016). Tersine lojistikte karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri: Türk gıda sektörü örneği, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31, 279-296.
12. Ezici, H. (2019). *Tekstil işletmelerinde tersine lojistik faaliyetlerinin uygulanması üzerine bir çalışma*, T.C. İstanbul Kültür Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 3-58.
13. Fettahloğlu, S., & Birin, C. (2016). Sürdürülebilirlik açısından tersine lojistik faaliyetlerini ve sürdürülebilir pazarlamayı etkileyen faktörlerin hiyerarşi yöntemi ile belirlenmesi, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(2), 89-114.
14. Görçün, Ö. F. (2010). *Örnek olay ve uygulamalarla tedarik zinciri yönetimi*, İstanbul, Beta Yayıncılık.
15. Grabara, J., Man, M., & Kolcun, M. (2014). Tersine lojistiğin faydaları, *Uluslararası Sosyal ve Hümanist Bilimler Mektupları*, 26, 138-147. Doi: <https://doi.org/10.18052/www.scipress.com/ILSHS.26.138>.
16. Güzel, D., & Aşar, S. (2017). Tersine lojistik faaliyetleri: Erzincan ve Erzurum illerinde bir uygulama, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 1-20.
17. İlğün, A. (2010). *Katı atık yönetimi ve ters lojistik*, Tekirdağ: Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 22.
18. İrak, G., & Kurt, İ. (2019). Tersine lojistik maliyetlerinin hesaplanmasında faaliyet tabanlı maliyetleme yöntemi: Kauçuk işletmesi örneği, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi* 21 (2), 374-392.

19. Jim W, Y., & Cheng, W. (2006), *Yayıncılık sektöründe ters lojistik: Çin, Hong Kong ve Tayvan*, International Journal of Physical Distribution & Logistics Management, 36(7), 507-523. Doi: <https://doi.org/10.1108/09600030610684953>.
20. Karaçay, G. (2005). *Tersine lojistik: kavram ve işleyiş*, Çukurova Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü, 317-332, dergipark.org.tr.
21. Nakıboğlu, G. (2007). Tersine lojistik: önemi ve dünyadaki uygulamaları, *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 9 (2), 181 – 196.
22. Paksoy, S. (2019). Tersine lojistik-yeşil lojistik ve çevre ilişkisi, *Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi*, 36(6),1220-1228.Do: <https://doi.org//dx.dpi.org/10.26450/jshsr.1167>.
23. Palamutçuoğlu, T. (2014). *Üretim yönetimi ders notları*, Celal Bayar Üniversitesi Kula Meslek Yüksekokulu, 1-102.
24. Ravi, V., Shankar, R., & Tiwari, M. (2005). *Yaşam sonu bilgisayarlar için ters lojistikte alternatifleri analiz etme: anp ve dengeli puan kartı yaklaşımı*, Bilgisayar ve endüstri mühendisliği, 48(2), 327-356. Doi: 10.1016/J.cie.2005.01.017.
25. Sathiyagothai, B., & Saravanan, S. (2017). *Hindistan’ da gıda işleme endüstrilerinde ters lojistik*, Anna Üniversitesi Yönetim Çalışmaları Bölümü. Doi:10.4172/2162-6359. 1000408.
26. Şengül, Ü. (2011). Tersine lojistik kavramı ve tersine lojistik ağ tasarımı, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 10. Ekonometri ve İstatistik Sempozyumu Özel Sayısı,407-429.
27. Temur, T., Ayyaz, B., & Bolat, B. (2015). *Tersine lojistik yönetimi Dünyada ve Türkiye’de durum*, Ankara:Nobel Akademi Yayınevi.
28. Uslu, Ş., & Akçadağ, M. (2012). İlaç sektöründe tersine lojistik ve dağıtımın rolü: bir uygulama, *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi*, 1(5), 149-158.
29. Vijayan,G., Kamarulzaman, NH., & Mohamed, ZA. (2014). Tersine lojistik yoluyla gıda perakende sektöründe sürdürülebilirlik, *Uluslararası Tedarik Zinciri Yönetimi Dergisi*, 3(2), 11-23.
30. **İnternet Kaynakları**
31. AA (2018). Küresel katı atıklar 30 yılda yüzde 70 artacak 2018.(24 Aralık 2019 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/kuresel-kati-atiklar-30-yilda-yuzde-70-artacak/1261139> adresinden ulaşılmıştır).
32. Avrupa Çevre Ajansı (2014). Atık: problem mi, kaynak mı?2014.(24 Aralık 2019 tarihinde <https://www.eea.europa.eu/tr/isaretler/isaretler-2014/makaleler/atik-problem-mi-kaynak-mi> adresinden ulaşılmıştır).
33. CSB (2019). Atık yönetim zirvesi Antalya’da başladı 2019. (24 Aralık 2019 tarihinde <https://csb.gov.tr/atik-yonetimi-zirvesi-antalya-da-basladi-bakanlik-faaliyetleri-25466> adresinden ulaşılmıştır).
34. Dünya Gıda (2018). Gıda sektöründe yeşil tedarik zincirinin ekonomik faydaları-1 2018. (1 Ocak 2020 tarihinde <http://www.dunyagida.com.tr/kose-yazisi/gida-sektorunde-yesil-tedarik-zincirinin-ekonomik-faydaları-i/8320> adresinden ulaşılmıştır).
35. İnfotek. Üretim sistemlerinin sınıflandırılması.(1 Ocak 2020 tarihinde <http://infotekas.com.tr/uretim-sistemlerinin-siniflandirilmasi.html>, adresinden ulaşılmıştır).
36. Parkpalet (2018). Tersine lojistik ve bölgesel depolama çözümleri 2018.(1 Ocak 2020 tarihinde <http://blog.parkpalet.com/index.php/2018/11/01/tersine-lojistik-ve-bolgesel-depolama-cozumleri/> adresinden ulaşılmıştır).
37. Mecalux (2018). Ters lojistik nedir? (1 Ocak 2020 tarihinde <https://www.mecalux.com/logistics-articles/reverse-logistics>, adresinden ulaşılmıştır).
38. Mevka (2018). Karaman bisküvi, şekerli mamuller, çikolata, kakao ve kakao müstahzaları sektör raporu 2018.(28 Aralık 2019 tarihinde <https://www.mevka.org.tr/Yukleme/Uploads/DsyV-d159510142018104936AM.pdf>, adresinden ulaşılmıştır).